

ФІТОЦЕНОТИЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ОСЕЛИЩ З УЧАСТЮ ПАЛЬЧАТОКОРІННИКА ТРАУНШТЕЙНЕРА У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

Круківський Б.С., Лещенко Н.О., Онищук І.П.
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
вул. Велика Бердичівська 40, м. Житомир, Житомирська область, Україна

Фітоценотичне різноманіття Українських Карпат та Закарпатської низовини є результатом взаємодії природних та антропогенних чинників. Це важливий показник, який відображає різноманіття рослинних спільнот у цьому регіоні. Для ефективного проведення заходів збереження біорізноманіття та типів оселищ рослин в умовах Карпатського екорегіону, велике значення має вивчення особливостей оселищ рідкісних видів, одним із яких є пальчатокорінник Траунштейнера (*Dactylorhiza traunsteineri* (Sauter) Soó).

Пальчатокорінник Траунштейнера (*D. traunsteineri*) – це багаторічна трав'яниста рослина, рідкісний вид орхідей, який занесений до Червоної книги України. Популяції виду нечисленні та ізольовані, розташовані на значній відстані одна від одної. В Україні вид зустрічається окремими локаціями на Поліссі, Розточчі, Закарпатті та в Лівобережному лісостепу.

Збереження фітоценотичного різноманіття та оселищ рідкісних рослин є важливим та актуальним завданням для подальшого розуміння закономірностей розвитку та збереження екосистем Карпатського регіону та для розробки принципів екологічного менеджменту. Оскільки пальчатокорінник – рідкісна орхідея, популяції якої зменшуються через втрату оселищ, їх вивчення є дуже важливим для проведення подальших природоохоронних заходів. Вивчення угруповань та місць зростання орхідеї дасть можливість зберегти кількість особин у популяціях та розробити стратегії збереження виду.

Місцезростанням виду є мохові мезо-оліготрофні болота, переважно сфагнові, ділянки на межі боліт і соснових та вільхових лісів, заболочені луки. Мезогігрофіт. Також вид може зустрічатися на галявинах та узліссях, де він отримує більше сонячного світла. На гірських схилах пальчатокорінник зустрічається на висотах від 600 до 1800 м над рівнем моря. На ярах та долинах зустрічається в місцях де ґрунт має достатню вологість. Стебло орхідеї тонке, часто звивисте. Листки вузьколінійні, вздовж складені, спрямовані догори, в кількості 3-4. Суцвіття колосоподібне, малоквіткове та щільне. Цвіте пальчатокорінник Траунштейнера в червні-серпні, квіти пурпурові. Розмножуються цей вид насінням.

Пальчатокорінник є важливим компонентом біорізноманіття Карпат та відіграє важливу роль у екосистемах. Оскільки за останніми даними чисельність пальчатокорінника Траунштейнера в Україні постійно скорочується необхідно проводити заходи з охорони та відновлення оселищ з участю червонокнижного виду для збереження біорізноманіття України.

Головними причинами зменшення кількості є: осушення боліт та їх заліснення. Також вагомий вплив на кількість має те, що рослина має декоративне та лікарське значення.